

Kemijärven kaupungin kotouttamisohjelma 2018-2020

SISÄLTÖ

JOHDANTO	1
ULKOMAALAISTEN OSUUS KEMIJÄRVELLÄ	2
KEMIJÄRVEN MAAHANMUUTTOTYÖTÄ OHJAAVAT VISIOT, ARVOT JA TAVOITTEET	5
OHJAUS JA NEUVONTA	6
ALKUKARTOITUS	6
KOTOUTUMISSUUNNITELMA	7
KEMIJÄRVEN KAUPUNGIN PALVELUT	8
VARHAISKASVATUSPALVELUT	9
PERUSOPETUS- JA LUKIOKOULUTUSPALVELUT	9
VAPAA-AJANPALVELUT.....	9
PERHEPALVELUT	10
SAIRAUKSIEN EHKÄISY JA HOITOPALVELUT	10
AIKUISTEN PSYKOSOSIAALISET PALVELUT	11
VAMMAISTEN PALVELUT	11
IKÄIHMISTEN PALVELUT	11
TEKNISET PALVELUT.....	12
ASUNTOPALVELUT.....	12
TULKKAUS- JA KÄÄNNÖSPALVELUT	12
KOTOUTTAMISPALVELUT MUILTA VIRANOMAISILTA JA TAHOITA	13
ELY-KESKUS.....	13
KANSANELÄKELAITOS KELA	13
KEMIJÄRVEN SEURAKUNTA	13
SAURASÄÄTIÖ.....	14
KOTOUTUMISTA TUKEVAT VAPAAEHTOISPALVELUT	14
TIEDOTTAMINEN JA SEURANTA	14

JOHDANTO

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) on tullut voimaan 2011 ja siihen on tehty joitain muutoksia (1376/2014) esimerkiksi toimeentulotuen, omaehtoisen opiskelun ajalta maksettavan edun ja kotoutumista edistävään toimenpiteeseen osallistuneelle sattuneesta tapaturmasta maksettavien korvausten maksamisen osalta sekä eräiden kunnan maksamien toimeentulotukien ja muiden kustannusten korvaamisesta.

Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken (1§). Kotoutumislakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa tai henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti (2§). Kotoutumislain 32§ mukaan kaikkien kuntien on laadittava kotoutumisen edistämiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa, tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa ja otetaan huomioon kuntalain 110§ mukaista talousarviota ja taloussuunnitelmaa laadittaessa. Alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava ohjelman laadintaan, toteutukseen ja seurantaan.

Kunta on avainasemassa maahanmuuttajien kotouttamisessa. Suuri osa kotoutumisen edistämisestä tehdään kunnan peruspalveluissa. Maahanmuuttajat tarvitsevat kasvatus-, koulutus- sekä sosiaali- ja terveyspalveluja muiden kuntalaisten tavoin. Myös asumisen ja vapaa-ajan palvelut ovat tärkeitä kotoutujalle.

Kunnalle säädetyt erityiset tehtävät ovat (KotoL 30 §):

- vastata ja sovittaa yhteen paikallista kotouttamisen kehittämistä, suunnittelua ja seurantaa
- huolehtia palvelujen soveltuvuudesta myös maahanmuuttajille
- huolehtia siitä, että kunnassa on tarpeisiin nähden riittävästi kotoutumislain mukaisia toimenpiteitä ja palveluja
- huolehtia henkilöstön kotouttamisosaamisesta.

Kunnan kotouttamisohjelmassa voidaan lisäksi määritellä kunnan ja kansalaisyhteiskunnan väliset yhteistyömuodot. Lakia ollaan paraikaa uudistamassa ja kotouttamisohjelmaa tullaan päivittämään uuden lain mukaiseksi kun laki tulee voimaan.

ULKOMAALAISTEN OSUUS KEMIJÄRVELLÄ

Kemijärvellä oli vuoden 2016 lopulla ulkomaan kansalaisia 78 henkilöä. Heistä 23 oli Venäjältä, 16 Ruotsista, 9 Irakista, 8 Thaimaasta ja 5 Syyriasta. Loput olivat 10 eri maasta. Ikäjakauma oli suhteellisen tasainen: suurin ikäryhmä on 45-49 –vuotiaat. Ulkomaalaisten osuus väestöstä Kemijärvellä oli 1,0 %, Lapissa 2,2 % ja koko maassa 4,4 %.

KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

Alkukartoitus

Työttömille työnhakijoille, toimeentulotuen saajille ja sitä pyytävälle tehtävä kartoitus, jossa arvioidaan alustavasti työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet. Kartoituksesta vastaa kunta tai TE-toimisto. Pohjautuu kotoutumislakiin (9–10 §).

Alkuvaiheen palvelut

Alkuvaiheen palveluihin kuuluvat perustieto, ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma.

Kansainvälistä suojelua saava

Henkilö, joka on saanut pakolaisaseman tai oleskeluluvan toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella. Ulkomaalaislaista poistui 16.5.2016 säädös, jonka mukaan turvapaikanhakijalle on voitu myöntää oleskelulupa humanitaarisen suojelun perusteella.

Kiintiöpakolainen

YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen pakolaiskiintiön puitteissa.

Kotouttaminen

Kotoutumisen monialainen edistäminen ja tukeminen. Tähän pyritään viranomaisten ja muiden tahojen tarjoamien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palveluiden avulla. Nämä määritellään henkilökohtaisessa kotoutumissuunnitelmassa.

Kotouttamisohjelma

Kunnan (tai kuntien yhdessä) laatima, kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kunnanvaltuustossa hyväksyttävä ohjelma. Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja se tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan

huomioon kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Sen laadintaan, toteutukseen ja seurantaan osallistuvat alueelliset ja paikalliset viranomaiset sekä muut keskeiset toimijat.

Kotoutuminen

Maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka päämääränä on, että maahanmuuttaja tuntee olevansa yhteiskunnan aktiivinen ja täysivaltainen jäsen.

Tavoitteena on, että maahanmuuttaja omaksuu yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Samalla kun hän tutustuu uuden asuinmaansa kielelliseen ja kulttuuriseen ympäristöön, tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Vastavuoroisesti vastaanottava yhteiskunta saa uusia vaikutteita ja monimuotoistuu.

Kotoutumiskoulutus

Sisältää suomen tai ruotsin kielen opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä muita yhteiskunnallisia valmiuksia. Tarvittaessa kotoutumiskoulutus sisältää luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumissuunnitelmaan voidaan sisällyttää myös omaehtoista opiskelua yleissivistävässä koulutuksessa. Tällöin opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella.

Kotoutumissuunnitelma

Maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös alaikäiselle ja tarvittaessa perheelle. Pohjautuu kotoutumislakiin (11–18 §).

Maahanmuuttaja

Maasta toiseen muuttava henkilö. Yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä.

Pakolainen

Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) katsoo olevan pakolainen.

Paluumuuttaja

Ulkosuomalainen, joka palaa Suomeen. Suomessa käsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin, kuten

inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä. Viimeksi mainitut ovat suomalaisia kansallisuudeltaan, mutta eivät kansalaisuudeltaan.

Turvapaikanhakija

Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa.

Välillinen syrjintä

Tilanne, jossa henkilö joutuu erityisen epäedulliseen asemaan muihin nähden näennäisesti puolueettoman säännöksen, perusteen tai käytännön vuoksi ilman, että toiminnalle on olemassa hyväksyttävä peruste. Esimerkiksi sosiaalipalvelutoimiston tai terveyskeskuksen työntekijä saattaa jättää neuvomatta maahanmuuttajaa, vammaista tai iäkästä henkilöä viranomaislomakkeen täyttämässä, vaikka huomaa, ettei asiakas ymmärrä lomakkeen sisältöjä. Asiakas saa tällöin samanlaista palvelua kuin kaikki muutkin, vaikka tarvitsisi erityistä neuvontaa. (Yhdenvertaisuus 2. Sisäministeriö 2014.)

Välitön syrjintä

Henkilöä kohdellaan eriarvoisesti verrattuna siihen, miten jotakuta muuta kohdellaan vastaavanlaisessa tilanteessa. Eriarvoinen kohtelu tarkoittaa kohtelua, joka aiheuttaa henkilölle haittaa, kuten esimerkiksi saamatta jääneitä etuisuuksia, taloudellista tappiota tai valinnanmahdollisuuksien vähenemistä. Esimerkiksi omankielisten palveluiden ulkopuolelle jääminen on välitöntä syrjintää. (Yhdenvertaisuus 2. Sisäministeriö 2014.)

KEMIJÄRVEN MAAHANMUUTTOTYÖTÄ OHJAAVAT VISIOT, ARVOT JA TAVOITTEET

Kemijärven kaupungin strategia:

TAVOITETILA 2020

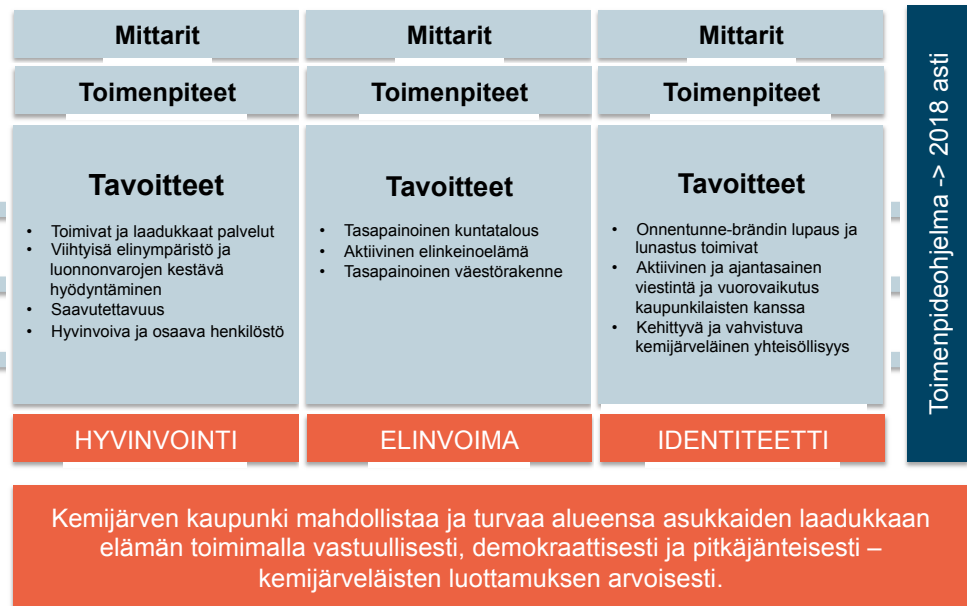
Kemijärven kaupunki on elinvoimainen palvelu- ja seutukuntakeskus, jonka asukkaiden mielestä se on turvallinen ja viihtyisä paikka elää. Kemijärvi luo tilan ja mahdollisuuden kunkin asukkaan henkilökohtaiselle onnellisuudelle – onnentunteelle.

Suunnittelua ja toimintaa ohjaavat periaatteet:

Jatkuva kehittyminen

Avoin yhteistyö

Tasa-arvoinen vastuullisuus

PERUS-TEHTÄVÄ

Kemijärven kaupunki mahdollistaa ja turvaa alueensa asukkaiden laadukkaan elämän toimimalla vastuullisesti, demokraattisesti ja pitkäjänteisesti – kemijärveläisten luottamuksen arvoisesti.

Maahanmuuttajien kotoutumisen edistämistoimenpiteet tukevat Kemijärven kaupungin strategisia päämääriä.

Kemijärven kotouttamisohjelman visiona on *moniarvoinen ja monikulttuurinen Kemijärvi, yhteisö, jossa jokainen voi turvallisesti osallistua oman elämänsä ja yhteiskunnan rakentamiseen.*

Kotouttamisohjelman tavoitteet:

- Maahanmuuttajien ja kotouttamisen täsmälliset, oikea-aikaiset ja laadukkaat toimenpiteet
- Maahanmuuttajien työllistyminen
- Maahanmuuttajien yhteisöllisyyden, osallisuuden ja oman vastuunoton vahvistaminen

Kotouttaminen on eri viranomaisten välistä yhteistyötä. Kotoutumislakiin on kirjattu velvoite osallistua monialaiseen yhteistyöhön (31 §).

Yhteistyöhön osallistuvat

- kunta
- työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto)

- poliisi
- järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt.

Paikallistason kotouttamisesta ovat vastuussa kunnat ja TE-toimisto. Myös muut viranomaiset voivat osallistua kotouttamiseen. Kotouttamista voi tehdä myös kuntien välisenä yhteistyönä.

Kunta on avainasemassa maahanmuuttajien kotouttamisessa. Suuri osa kotoutumisen edistämisestä tehdään kunnan peruspalveluissa. Maahanmuuttajat tarvitsevat kasvatus-, koulutus- sekä sosiaali- ja terveyspalveluja muiden kuntalaisten tavoin. Myös asumisen ja vapaa-ajan palvelut ovat tärkeitä kotoutujalle.

OHJAUS JA NEUVONTA

Kotoutumislain mukaan kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) sekä muiden viranomaisten on huolehdittava asianmukaisen ohjauksen ja neuvonnan antamisesta liittyen kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin sekä työelämään. Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa ja vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin. Neuvonta on maksutonta. Kemijärvellä neuvontaa ja ohjausta annetaan Sortteerissa ja sosiaalityössä sekä muissa viranomaisissa.

Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen. Kotoutumislaisissa tarkoitettuja muita viranomaisia ovat esimerkiksi Maahanmuuttovirasto, Kansaneläkelaitos, työsuojeluviranomaiset ja verohallinto.

Maahanmuuttajien ohjaus ja neuvonta sekä palveluista tiedottaminen vaativat joustavia ja myös uudenlaisia työmuotoja sekä tehokasta viranomaisten välistä yhteistyötä. Kemijärvi on suhteellisen pieni paikkakunta, jossa tämä tiedonvälitys ja työnjaosta sopiminen on henkilöt, tahot ja tilanne tuntien joustavaa ja toimivaa. Tämä perustuu vastaanottokeskuksen aikaiseen toimintaan ja sitä kautta saatuun osaamiseen ja kokemukseen.

ALKUKARTOITUS

Kotoutumislain mukaisella alkukartoituksella tarkoitetaan toimenpidekokonaisuutta, jonka avulla arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palvelujen ja toimenpiteiden tarve.

Alkukartoituksen aikana selvitetään maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Tavoitteena on ohjata maahanmuuttaja joustavasti ja tarvelähtöisesti sellaisiin palveluihin ja toimenpiteisiin, jotka

edistävät hänen pääsyään suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi.

Alkukartoitus ja siihen liittyvä kielitaidon lähtötason arviointi antavat hyvän pohjan kotoutumissuunnitelman tekemiselle ja kotoutumiskoulutukseen hakeutumiselle. Onnistuneen alkukartoituksen avulla maahanmuuttaja voidaan ohjata nopeasti sopiviin opetusryhmiin. Alkukartoitus toimii valintakriteerinä ennen koulutusta ja tasomittarina koulutuksen alkaessa.

Alkukartoituksen aikana saatujen tietojen perusteella maahanmuuttaja voidaan ohjata sopivien palvelujen piiriin (esim. kunnan peruspalvelut, TE-palvelut, asuinalueella tarjolla oleva kolmannen sektorin järjestämä toiminta). Näin asiakkaan kotoutumista voidaan edistää, vaikka katsottaisiin, että hänelle ei ole syytä tehdä yksilöllistä kotoutumisen jatkotoimia suuntaavaa kotoutumissuunnitelmaa.

Alkukartoitus voidaan jättää kuitenkin tekemättä, jos se katsotaan ilmeisen tarpeettomaksi. Näin on esimerkiksi silloin, jos maahanmuuttaja on oleskellut maassa jo pitkään eikä hänen katsota hyötyvän alkukartoituksen tekemisestä.

TE-toimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan työtön työnhakija.

Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukilain mukaista toimeentulotukea. Ihmisten elämäntilanteet ovat muuttuvia ja moniulotteisia eikä aina ole aivan yksiselitteistä, kuuluko maahanmuuttajan alkukartoituksen tekeminen kunnan vai TE-toimiston vastuulle. Kunta tekee aina alkukartoituksen niille maahanmuuttajille, jotka eivät ole TE-toimiston asiakkaita, eivätkä ole hakeutumassa asiakkaiksi ja joiden toimeentulo perustuu pääosin toimeentulotukeen. Lisäksi kunta voi tehdä alkukartoituksen sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan tarvitsevan alkukartoitusta. Kemijärven kaupungin osalta alkukartoituksista vastaa sosiaalityöntekijä.

Tällöin kunta saa jo varhain mahdollisuuden tunnistaa tarpeet kotoutumista edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin erityisesti ryhmillä, jotka muutoin voivat jäädä aktiivisten kotouttamistoimien ulkopuolelle. Alkukartoituksen avulla näitä maahanmuuttajia voidaan ohjata kuntien tarjoamien palveluiden ja muiden tarjolla olevien palveluiden piiriin. Alkukartoituksen avulla voidaan myös tukea esimerkiksi opiskelijoiden ja työntekijöiden asettumista ja jäämistä Suomeen.

KOTOUTUMISSUUNNITELMA

Kotoutumissuunnitelman avulla tuetaan maahanmuuttajan pääsyä yhteiskunnan yhdenvertaiseksi jäseneksi erityisesti maahanmuuton alkuvaiheessa. Kyseessä on yksilöllinen ja henkilökohtainen kotoutumista tukeva suunnitelma, jonka maahanmuuttaja laatii yhteistyössä paikallisviranomaisten (kunta ja/tai TE-toimisto) kanssa.

Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan palvelut ja toimenpiteet, jotka edistävät maahanmuuttajan suomen tai ruotsin kielen taidon oppimista sekä tarjoavat muita yhteiskunnassa ja työelämässä

tarvittavia tietoja ja taitoja

Kotoutumissuunnitelma voidaan tehdä myös maahanmuuttajalle, jonka on alkukartoituksen perusteella arvioitu tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi, kuten opiskelijalle, työssä olevalle tai kotona lapsiaan hoitavalle henkilölle.

Kotoutumissuunnitelman laativat kunta ja TE-toimisto yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Suunnitelma perustuu alkukartoituksessa tehtyyn arvioon maahanmuuttajan palvelutarpeesta sekä niistä palveluista ja toimenpiteistä, joiden avulla maahanmuuttajan kotoutumista voidaan parhaiten edistää. Alkukartoitukseen perustuva arvio täydentyy kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa.

Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan maahanmuuttajan yksilölliset tarpeet ja voimavarat. Suunnitelman sisältöön vaikuttavat henkilön aiempi koulutus, työkokemus, ikä, terveydentila ja muut henkilökohtaiset tekijät. Pyrkimys yksilöllisen suunnitelman laatimiseen tarkoittaa myös maahanmuuttajan henkilökohtaisten toiveiden ja edellytysten huomioon ottamista.

Suunnitelman sisältöön vaikuttaa myös esimerkiksi se, millaisia palveluja ja mitä koulutusta alueella on tarjolla.

Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan:

- maahanmuuttajan suomen tai ruotsin kielen opiskelun aloittamisesta tai jatkamisesta
- kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista edistävästä toimenpiteistä
- työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävästä palveluista.

Kotoutumissuunnitelmassa voidaan myös sopia oman äidinkielen opetuksesta ja yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta. Suunnitelmassa huomioidaan luku- ja kirjoitustaidon ja/tai perusopetusta täydentävän opetuksen tarve. Tästä vastaa perusopetus- ja lukiokoulutuspalvelut.

KEMIJÄRVEN KAUPUNGIN PALVELUT

Kotoutuminen ei aina vaadi suuria investointeja, vaan vuorovaikutus syntyy arjen tasolla, naapurien kesken, työpaikoilla ja harrastustoiminnassa. Jatkossa kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten vastuulla on edistää alueellaan kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä sekä hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua.

Kemijärvellä maahanmuuttajien palvelut järjestetään kunnan normaalien palvelujen ja toimintojen kautta. Tarvittaessa maahanmuuttajien erityistarpeet huomioidaan monialaisen yhteistyön avulla. Peruspalveluissa varmistetaan henkilöstön osaaminen eri kieli- ja kulttuuritaustaisten ihmisten kohtaamisessa ja ohjeistetaan henkilöstöä tulkkipalveluiden käyttämiseen.

Kaupungin henkilöstöllä on kokemusta kotouttamisesta ja maahanmuuttajille tarjottavista palveluista, koska kaupungissa oli vastaanottokeskus, jossa asui enimmillään liki 400

turvapaikanhakijaa.

Kemijärvellä järjestetään maahanmuuttajien palvelut ja toimenpiteet nykyisin voimavaroin normaalin potilas- ja asiakastyön puitteissa. Toimijoina ovat lähinnä perusopetus, sosiaalityö, työllistämispalvelut ja vapaa-ajan palvelut mukaan lukien kansalaisopisto. Vastuuhenkilöinä ovat ko. palveluiden lähiesimiehet ja vastuualueiden johtajat.

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Varhaiskasvatuspalvelut tarjoavat lakisääteisiä varhaiskasvatuspalveluja päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Päivähoitoa annetaan Jyväskylänpuiston, Kallaan, Metsämiehentien ja Särkelän päiväkodeissa. Esiopetusta toteutetaan Jyväskylänpuiston ja Kallaan päiväkodeissa sekä Särkelän koulun tiloissa. Aamu- ja iltapäivätoimintaa toteutetaan Hillatien, Särkelän ja Isokylän kouluilla. Aamupäivätoiminta toteutetaan pääosin lähipäiväkodin tiloissa.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Kotouttamiskokemusta ja -osaamista on päivähoitossa ja esiopetuksessa. Palvelua tarvitsevat lapset sijoitetaan olemassa oleviin ryhmiin.

PERUSOPETUS- JA LUKIOKOULUTUSPALVELUT

Vastuualue vastaa lakisääteisen perusopetuksen toteuttamisesta Kemijärven kaupungin alueella. Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa. Perusopetusta järjestetään Hillatien, Isokylän ja Särkelän kouluissa. Lukiokoulutuksen tehtävä on antaa opiskelijalle laaja yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus ja tulevassa työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Koulutuksen tulee tukea opiskelijan edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Valmistavaa opetusta on järjestetty tarpeen mukaan ryhmässä, mikäli palvelun tarvitsijoita on enemmän. Mikäli valmistavan opetuksen ryhmää ei ole, järjestetään opetusta yleisopetuksessa henkilökohtaisen oppimissuunnitelman pohjalta. Aikuisten opetus voidaan järjestää kansalaisopiston kautta.

Toisen asteen ammatillista koulutusta Kemijärvellä tarjoaa Rovaniemen koulutuskuntayhtymän ylläpitämä Lapin ammattiopisto, vuoden 2018 alusta Lapin koulutuskeskus REDU.

VAPAA-AJANPALVELUT

Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut tarjoaa seutukuntansa asukkaille, yhdistyksille ja matkailijoille kirjasto-, kulttuuri- liikunta- ja nuorisopalvelut sekä musiikki- ja kansalaisopiston palvelut. Vastuualueen tavoitteita ovat hyvinvoinnin edistäminen, palveluiden asiakaslähtöisyys, toiminnan yhteisöllinen kehittäminen ja seutukunnallinen yhteistyö.

Kemijärven kansalaisopisto järjestää monipuolista kurssitoimintaa ja kuvataiteen taiteen

perusopetusta Kemijärven, Pelkosenniemen ja Savukosken kuntien alueella. Kansalaisopistossa on ollut kotouttamista tukevia hankkeita ja kursseja maahanmuuttajille sekä suomen kielen opetusta aikuisille. Koillis-Lapin musiikkiopisto järjestää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta musiikissa ja tanssissa Kemijärvellä, Pelkosenniemellä, Sallassa ja Savukoskella. Opistojen tavoitteena on tarjota mahdollisuus monipuoliseen harrastamiseen ja kouluttautumiseen.

Kirjastopalveluja tarjoavat pääkirjasto ja kirjastoauto Kyläluuta sekä kirjaston tarjoamat verkkopalvelut. Nuorisopalveluita järjestetään pääasiassa Kulttuurikämpällä, mutta myös mm. Särkikankaalla. Liikuntapalveluita tuotetaan liikuntahallilla, uimahallilla, jäähallilla, koulujen liikuntatiloissa, lähiliikuntapaikoissa ja muissa kaupungin liikuntapaikoissa. Kulttuuripalvelut on keskitetty Kulttuurikeskukseen, mutta toimintaa on laaja-alaisesti eri puolilla kaupunkia.

Vapaa-ajanpalveluissa voidaan monipuolisesti tarjota kotouttamista tukevia palveluita monipuolisesti ja joustavasti. Myös hankerahoituksen hyödyntäminen ko. toiminnassa on mahdollista.

PERHEPALVELUT

Perhepalvelut vastaa perhe- ja aikuissosiaalityön palveluiden tuottamisesta. Perhesosiaalityön tavoitteena on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia ja vanhempia heidän kasvatustehtävässään sosiaalityön keinoin. Perhesosiaalityöhön kuuluvat lapsiperheiden kanssa tehtävä sosiaalityö, lastensuojelu, lastenvalvojan palvelut, sosiaalihuoltolain mukaiset tukitoimet perheille; perhetyö, tukiperhe ja –henkilö sekä lapsiperheiden kotipalvelu.

Aikuissosiaalityössä vahvistetaan tuen tarpeessa olevien kuntalaisten voimavaroja ja tuetaan yksilöiden omaehtoista toimintaa ja selviytymistä. Taloudellisissa vaikeuksissa voidaan tukea talous- ja velkaneuvonnalla, sosiaalisella luotolla sekä täydentävällä ja ehkäisevällä toimeentulotuella. Palveluihin kuuluvat myös välitystilitt, välivuokraus, kotouttava sosiaalityö ja sosiaalipäivystys.

Sosiaalityöntekijä vastaa maahanmuuttajien alkukartoituksissa niissä tilanteissa, kun TE-toimisto ei laadi alkukartoitusta. Kotouttamissuunnitelma laaditaan yhdessä maahanmuuttajan ja TE-toimiston kanssa.

SAIRAUKSIEN EHKÄISY JA HOITOPALVELUT

Toiminta-ajatuksena on perusterveydenhuollon palveluiden tuottaminen kuntalaisille asiakaslähtöisesti, oikea-aikaisesti ja taloudellisesti siten, että saavutetaan optimaalinen terveyshyöty. Tavoitteena ovat joustavat ja saumattomat palveluketjut hyvässä yhteistyössä Kemijärven kaupungin muiden vastuualueiden ja erikois-sairaanhoidon kanssa. Terveystuollon palvelut tuotetaan tasapuolisesti, kustannustehokkaasti ja palvelu-prosessin läpinäkyvyyttä lisäämällä.

Palveluihin kuuluvat avoterveydenhuolto, akuuttiosasto, kotiutustiimi, laboratorio, radiologia, lääkinnällinen kuntoutus, lääkehuolto, ensihoito, suun terveydenhuolto, työterveyshuolto, erikoissairaanhoito, terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto.

AIKUISTEN PSYKOSOSIAALISET PALVELUT

Aikuisten psykososiaalisten palveluiden asiakkaille pyritään luomaan aukoton, osaava ja yksilöllinen sekä osallisuutta lisäävä palvelu.

Palveluihin kuuluvat kasvatus- ja perheneuvolanpalvelut, päihde- mielenterveyspalvelut, asumis- ja kuntoutuspalvelut, päivä- ja työtoimintapalvelut sekä työllisyyden hoito. Perhe- ja mielenterveysklinikka toimii tiiviissä yhteistyössä neuvolan ja sosiaalitoimen kanssa ja on siten mukana maahanmuuttajien tarvitsemisissä palveluissa.

VAMMAISTEN PALVELUT

Vammaisten palvelut tuottavat asukkaille kehitysvammaisten erityispalvelujen ja vammaispalvelulain mukaisten palvelut.

Kehitysvammaiset henkilöt tarvitsevat yleensä vaihtelevia, pitkäkestoisia ja monimuotoisia tuki- ja palvelu-muotoja elämän eri vaiheissa ja solmukohdissa. Kehitysvamman lisäksi henkilöllä saattaa olla muita sairauksia tai lisävammoja, jotka rajoittavat tai estävät päivittäistoimintoja.

Kehitysvammaisten erityispalveluilla turvataan yleisten palvelujen lisäksi suoriutuminen päivittäisistä toiminnoista, sopeutuminen yhteiskuntaan sekä muu hoito ja huolenpito. Palvelut perustuvat lakiin kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977). Erytishuoltoon kuuluvia palveluksia ovat muun muassa tutkimus, tarpeellinen ohjaus, kuntoutus sekä toiminnallinen valmennus, työtoiminnan ja asumisen järjestäminen sekä muu vastaava yhteiskunnallista sopeutumista edistävä toiminta.

IKÄIHMISTEN PALVELUT

Ikäihmisten palveluiden tehtävänä on tarjota ikääntyneille mahdollisuus terveeseen ja täysipainoiseen elämään tukemalla heidän hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta.

Ikäihmisten palvelut sisältävät kuntouttavat ja kotiin tarjottavat palvelut, palveluasumisen, laitoshoidon, omaishoidon, veteraanikuntoutuksen ja veteraanien kotona asumista tukevat palvelut.

lääkkään asiakkaan tarvitsemat palvelut perustuvat palvelutarpeen arviointiin. Hoidon porrastuksen myötä tavoitteena on oikea ja asianmukainen palvelu ja hoito ikäihmisten hoitoketjussa.

TEKNISET PALVELUT

Teknisen palvelualueen toiminta-ajatuksena ja tavoitteena on kehittää ja rakentaa kunnan infraa, rakentaa ja ylläpitää laadukkaita toimitiloja eri hallintokuntien käyttöön, tarjota ruoka- ja siivous-

ja laitoshuoltopalveluja kunnan eri toiminnoille. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään huomioita suunnittelun ja rakentamisen laatuun sekä asiakaslähtöiseen toimintatapaan.

ASUNTOPALVELUT

Maahanmuuttajilla on oikeus saada vuokra-asunto kunnasta samoin perustein kuin muillakin kuntalaisilla. Kemijärven kaupungin omistamissa kiinteistöosakeyhtiöissä, Kemijärven Vuokratalot ja Kemijärven Töveli on noin 700 vuokra-asuntoa eri puolilla kaupunkia. Maahanmuuttajille voidaan osoittaa asunto eri puolilta kaupunkia.,

TULKKAUS- JA KÄÄNNÖSPALVELUT

Suomea taitamattomalle maahanmuuttajalle järjestetään tarvittaessa lain edellyttämät tulkkauspalvelut, jotka mahdollistavat tasavertaisen asioimisen viranomaisen kanssa. Nämä palvelut takaavat sekä asiakkaan että palveluja tarjoavan viranomaisen työntekijän oikeusturvan ja ovat edellytyksenä suomalaiseseen yhteiskuntaan kotouttamisessa. Kotoutumislain 5§:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta ja kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomaisen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajien oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Viranomaisen on hankittava ja kustannettava tulkki tai huolehdittava kustannuksellaan kääntämisestä asioissa, jotka voivat tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Pakolaisten osalta tulkitsemiskustannukset korvataan valtion varoista ilman määräaikaa silloin, kun ne liittyvät henkilölle järjestettyihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, kotoutumissuunnitelman laatimiseen, maahantulon alkuvaiheen kotoutumispalvelujen käyttöön, perehdyttämiseen kunnan palveluihin sekä koulun tai päivähoidon ja kodin väliseen yhteistyöhön. Tulkkina tulee käyttää ammattitaitoista asioimistulkkia, ei asiakkaan aviopuolisoa, sukulaista tai tuttavaa, eikä koskaan lasta.

Kemijärvi ostaa tulkkaus- ja käännöspalvelut.

KOTOUTTAMISPALVELUT MUILTA VIRANOMAISILTA JA TAHOITA

ELY-KESKUS

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa valtakunnallisesta kotouttamispolitiikasta ja ohjaa alueellisia ELY-keskuksia kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvissä tehtävissä.

ELY-keskukset vastaavat mm. kotouttamisen alueellisesta kehittämisestä ja yhteistyöstä, kuntien ja TE-toimistojen tukemisesta ja neuvonnasta kotoutumisen edistämisessä, työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen hankinnasta sekä pakolaisten vastaanottosopimuksista ja pakolaisten osoittamisesta kuntiin. ELY-keskukset tukevat myös oman alueensa kuntien kotouttamishjelmien laadintaa ja seuraavat niiden toteuttamista. ELY-keskus toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamishjelmista ja niiden toteuttamisesta.

Lapin ELY-keskus vastaa Lapin MAKO-verkoston (seudulliset maahanmuutto- ja kotouttamistoimijoiden verkostot) koordinoinnista yhteistyössä Kotona Suomessa -hankkeen Lapin aluekoordinaattorin kanssa (hankkeen toimintakausi v. 2020 asti).

LAPIN TE-TOIMISTO

Lapin työ- ja elinkeinotoimisto palvelee työnantajia, työnhakijoita ja yhteistyökumppaneita verkossa, puhelimitse, kasvokkain ja kuvallisella etäyhteydellä. Lisäksi tukea TE-toimiston asiointiin tarjotaan eri kunnissa yhteispalvelupisteissä. Maahanmuuttajien alkukartoitukseen ja kieli- ja kulttuurivalmennukseen (KIEKU) asiakkaat ohjautuvat TE-toimiston kautta.

KANSANELÄKELAITOS KELA

Kela hoitaa Suomessa asuvien perusturvaa eri elämäntilanteissa. Kelan asiakkaita ovat kaikki Suomessa asuvat sekä ulkomailla asuvat Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluvat henkilöt. Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan kuuluvat lapsiperheiden tuet, sairausvakuutus, kuntoutus, työttömän perusturva, asumistuki, opintotuki, perustoimeentulotuki ja vähimmäiseläkkeet. Lisäksi Kela huolehtii vammaisuuksista, sotilasavustuksista sekä maahanmuuttajan tuesta.

KEMIJÄRVEN SEURAKUNTA

Kemijärven seurakunta auttaa hengellisissä, aineellisissa ja sosiaalisissa asioissa yhteistyössä muiden auttajatahojen kanssa. Toiminnassa sekä kunnioitetaan maahanmuuttajien uskonnollista vakaumusta että tarjotaan mahdollisuutta tutustua evankelisluterilaiseen kirkkoon. Seurakunnan toiminnasta kiinnostuneita pyritään ohjaamaan pääasiassa jo käynnissä olevaan toimintaan. Tarvittaessa maahanmuuttajia voidaan kohdata erityisesti esim. avoimien ovien toiminnassa.

SAURASÄÄTIÖ

Säätiön tarkoituksena on järjestää ja kehittää työikäisille osallisuutta lisääviä, työelämäosallisuutta edistäviä, osaamista vahvistavia ja työllistymistä tukevia ohjaus-, arviointi-, valmennus-,

kuntoutus- ja koulutuspalveluita sekä työtoimintaa. Säätiön työhönkuntoutuspalveluiden tavoitteena on rakentaa saumaton palvelupolku, joka voi johtaa yksilön kohdalla joko yhteiskunta- tai työelämä- tai koulutus- tai työmarkkinaosallisuuteen. Säätiö tuottaa palveluita pääsääntöisesti kemijärveläisille työelämän ulkopuolella oleville, nuorille, työttömille, osatyökykyisille, maahanmuuttajille ja muille heikossa työmarkkina-asetemessa oleville henkilöille. Säätiö tuottaa pääsääntöisesti Kemijärven kaupungille palvelusopimuksella työhönkuntoutuksen palveluita sekä palvelusopimuksella ja aluehallintovirastolle nuorten työpajatoimintaa.

KOTOUTUMISTA TUKEVAT VAPAAEHTOISPALVELUT

Kolmas sektori tuottaa rinnasteisia palveluja tai tarjoaa maahanmuuttajille vapaa-ajan toimintaa ja harrastusmahdollisuuksia. Harrastustoiminnan kautta maahanmuuttajat saavat yhteyden kantasukkaisiin ja oppivat suomen kieltä ja kulttuuria.

Kansalaisjärjestöt ja seurakunnat kehittävät ystävä-, tukihenkilö- ja vertaistukitoimintaa kunnallisen alkuvastaanoton rinnalle. Rinnasteiset palvelut taas monipuolistavat ja rikastuttavat kotoutumista edistäviä toimenpiteitä.

TIEDOTTAMINEN JA SEURANTA

Maahanmuutto-ohjelma on luettavissa kaupungin nettisivuilla. Se päivitetään tarpeen mukaan.

